

RIKSSAMLINGEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

Världens Barn

Lärohandledning, grundskolan åk 7-9
och gymnasieskolan

**För alla barns rätt till hälsa,
skola och trygghet.**

Nu gör vi skillnad!

Alla barn i världen har samma rättigheter. Det betyder att barn har rätt att växa upp i trygghet, få gå i skolan och möjlighet till en god hälsa. Något som just nu är viktigare än någonsin!

I år är det 10 år kvar tills FN:s mål för global hållbarhet ska vara uppnådda. De insatser som genomförs med stöd från Världens Barn bidrar till målen genom att förbättra situationen för hundratusentals barn runt om i världen.

Insamlingen är öppen för alla och ni får gärna vara med! Ni deltar genom att arbeta med omvärldsfrågor i skolan och sedan genomföra en insamlingsaktivitet tillsammans. Det ger eleverna möjlighet att bidra till andra barns rätt till hälsa, skola och trygghet.

All information finns på varldensbarn.se/skola.

Världens Barn är ett samarbete mellan Radiohjälpen, Sveriges Television, Sveriges Radio P4, Utbildningsradion, 13 organisationer och många frivilliga.

Anmäl dig på varldensbarn.se/skola

NÄR: Veckorna 39 och 40 är Världens Barns kampanjkulmen. Då är det som roligast att samla in. Men det går bra att samla in när som under året!

VAR: I er hemkommun.

HUR: Det sätt som passar er bäst! Genomför insamlingen Spring, starta en egen digital insamling, arrangera utomhusloppis, fixa en tipspromenad eller något annat kul.

KOM IGÅNG: I alla Sveriges kommuner finns samordnare som hjälper er med det ni behöver. På bossan.varldensbarn.se startar ni en egen digital insamlingsbössa för att samla in via Swish och kortbetalningar.

LÄS MER OCH ANMÄL ER på varldensbarn.se/skola så blir ni kontaktade av en samordnare för er kommun.

För mer information: varldensbarn.se/skola

För kontakt: info@varldensbarn.se

RIKSINSAMLINGEN

VärldensBarn
Radiohjälpen 90 1950-6

Världens Barn 2020 - för barns rätt till hälsa, skola och trygghet

Innehållsförteckning

Ett utbildningsmaterial för unga i åldern 13-18 år.....	4
Om utbildningsmaterialet.....	4
Allmänna tips till dig som leder arbetet.....	4
Om UR och programmen i det här materialet.....	5
Globala mål i sikte.....	5
Corona och epidemier – lätt version.....	5
Möte med unga i världen.....	8
Vad kan du göra?.....	11

Ett utbildningsmaterial för unga i åldern 13-18 år i grundskolan och gymnasieskolan

Syftet med det här materialet är att få ungdomar att lära sig mer om mänskliga rättigheter och om barns och ungas olika levnadsvillkor. Målet är att väcka en önskan om att göra skillnad genom att lära sig mer, sätta sig in i andra barn och ungas verklighet och kanske starta en insamling för Världens Barn. I januari 2020 blev barnkonventionen lag i Sverige och i år är det 10 år kvar tills de globala målen i Agenda 2030 ska vara uppfyllda. Det är värt att uppmärksamma!

Materialet fungerar utmärkt att använda både i skolan och i olika barngrupper i föreningar och organisationer. Om du använder övningarna inför en samlingsaktivitet kan du läsa mer på varldensbarn.se om olika tips på hur man kan samla in pengar och vart pengarna går. Det finns även ett utbildningsmaterial för grundskolan åk 4-6 där ni kan hitta fler uppgifter.

Om utbildningsmaterialet

Det finns fyra teman i det här materialet. Dessa teman är fristående och tar olika lång tid att genomföra. Varje tema innehåller olika uppgifter. Det går bra att enbart välja ett eller några av temana och uppgifterna. Se alltså det här häftet som ett smörgåsbord där ni plockar det som passar just er - i mån av tid, nivå och intresse.

Materialet passar utmärkt när ni arbetar med Agenda 2030, mänskliga rättigheter och FN:s barnkonvention. Kopplingar till läroplanen finns beskrivna i samband med respektive tema.

Teman i häftet:

- Corona och epidemier
- Globala mål i sikte
- Möte med unga i världen
- Vad kan du göra?

Allmänna tips till dig som leder arbetet

I denna handledning finns diskussionsuppgifter och uppgifter att undersöka och ta reda på mer. Arbetsätt och redovisningsformer kan varieras på många olika sätt, muntliga och skriftliga, diskussioner, ppt-presentationer, planscher, forumteater, 4-hörnsövningar, etc.

I värderingsövningar tränas eleverna i att formulera sina åsikter, att våga stå för de åsikter man har och att lyssna på andra. Se till att avsätta mycket tid vid både diskussions- och värderingsövningar, så att ni inte behöver bryta en diskussion mitt i.

TÄNK PÅ:

I gruppen finns sannolikt barn som är utsatta på olika sätt eller som har traumatiska erfarenheter. Det kan till exempel handla om fattigdom, missbruk, flykt eller väntan på asyl. Tvinga därför ingen att prata och var uppmärksam på om någon verkar tycka att övningen är jobbig. Gå runt och lyssna när deltagarna samtalar i grupperna. Försök se till så att alla som vill får komma till tals - och poängtera gärna hur viktigt det är att lyssna på varandra.

Om UR och programmen i det här materialet

Det är UR som har gjort det här materialet. UR är en del av public service och har som uppdrag att göra utbildningsprogram från förskola till högskola. UR har också gjort tv- och radioprogrammen som flera av övningarna utgår ifrån. Programmen kan du se helt gratis på urplay.se

Globala mål i sikte

År 2015 godtog FN:s medlemsländer "Agenda 2030", en ambitiös plan som fokuserar på att uppnå fyra saker: Att avskaffa extrem fattigdom, att minska ojämlikheter, att främja fred och att lösa klimatkrisen. För att nå dit framtogs 17 mål, de "Globala målen för hållbar utveckling". Serien fokuserar på dessa mål, vad de betyder och vilka insatser som görs för att nå dem.

Corona och epidemier – lätt version

Denna animerade serie handlar om Covid -19, coronaviruset, epidemier och pandemier. Hur sprider sig virus och vilka symptom ska man vara uppmärksam på? Vad är en epidemi och när blir det till en pandemi? Detta är en bearbetning för grundskola åk 7-9 och gymnasieskola. Originalserien heter Vad är Corona? – här är den kortad, omklippt, har ett lugnare tempo och en nyskriven speakertext. Till programmen finns arbetsmaterial med kopplingar till läroplanerna.

Covid -19

Om Covid -19. Vilka symptom ska man vara uppmärksam på och hur sprider sig sjukdomen? Hur uppstod viruset och varför heter det Corona? Detta är en bearbetning för grundskola åk 7-9 och gymnasieskola. Till programmen finns arbetsmaterial med kopplingar till läroplanerna.

Pandemier

Vad är en epidemi? När övergår det till att bli en pandemi? Hur går smittspridning till och hur ser tillväxten av smittade ut när en epidemi väl drar igång? Detta är en bearbetning för grundskola åk 7-9 och gymnasieskola. Till programmen finns arbetsmaterial med kopplingar till läroplanerna.

Kopplingar till ämnes- och kursplaner

Gymnasiesärskolan: Ur ämnesplanen i naturkunskap

Undervisningen i ämnet naturkunskap ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att reflektera över sambanden mellan hälsa, levnadsförhållanden, miljö- och klimatfrågor och jordens resursfördelning.

Grundsärskolan: Ur kursplanen i naturorienterande ämnen

Centralt innehåll i årskurs 7-9

Kropp och hälsa

- Virus, bakterier, smittspridning och infektioner samt förebyggande hälsovård.

Metoder och arbetssätt

- Tolkning och granskning av information med koppling till naturvetenskap, till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de naturorienterande ämnena, till exempel för att samtala om människa, djur och natur och för att utvärdera arbetsprocesser.

Så här kan du arbeta med programmen

Epidemi Pandemi

- Dela in eleverna i par eller grupper. Ge varje grupp i uppgift att skriva förklaringar till begreppen: epidemi, pandemi, virus, immun, bakterier, vaccin.
- Hur smittar ett virus? Vilket exempel tar programmet upp? Vilka fler exempel finns det på smittspridning?
- Låt eleverna ta reda på fakta om spanska sjukan, tuberkulos, polio och mässlingen.

Corona Covid 19

- Dela in eleverna i par eller grupper. Ge varje grupp i uppgift att skriva förklaringar till begreppen: epidemi, pandemi, inkubationstid.
- Hur kan man förhindra smittspridning? Vilka exempel tar programmet upp?
- Besök tillsammans med eleverna olika webbplatser där det går att få information om Covid-19.
 - Folkhälsomyndigheten: [folkhalsomyndigheten.se](https://www.folkhalsomyndigheten.se)
 - Myndigheten för samhällsskydd och beredskap: [msb.se](https://www.msb.se)
 - Ansvariga myndigheters gemensamma webbplats för krisinformation: [krisinformation.se](https://www.krisinformation.se)
 - Världshälsoorganisationen: [who.int](https://www.who.int)

Globala mål i sikte

Det här temat utgår från fyra program ur serien *Globala mål i sikte*:

- Ingen fattigdom
- God hälsa och välbefinnande
- God utbildning för alla
- Rent vatten och sanitet för alla

Serien innehåller fler program som förklarar de globala målen. Programmen är i första hand tänkt att användas för elever i gymnasiesärskolan, men kan även användas i årskurs 7–9 i grundsärskolan.

Här hittar du förslag på frågor och uppgifter som eleverna kan arbeta med efter att de har sett programmen ovan.

Vill dina elever utmanas mer finns fler förslag på uppgifter kring de globala målen i lärarhandledningen för årskurs 4–6 i grundskolan.

Kopplingar till ämnes- och kursplaner

Gymnasiesärskolan: Ur ämnesplanen i samhällskunskap

Centralt innehåll i kursen samhällskunskap 1

- De mänskliga rättigheterna. Vilka de är och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter. Konventionen om barnets rättigheter.

Grundsärskolan: Ur kursplanen i samhällsorienterande ämnen

Centralt innehåll i årskurs 7-9

Att leva i världen

- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de samhällsorienterande ämnena för att till exempel samtala om samhällsfrågor och utvärdera arbetsprocesser.

Så här kan du arbeta med programmen

Ingen fattigdom

- Vad betyder målet *Ingen fattigdom*? Vilka exempel tar programmet upp? Vilka egna exempel på fattigdom i världen och Sverige har eleverna?
- Vad kan var och en göra för att bidra till målet? Vilka exempel tar programmet upp? Vad har eleverna för egna förslag?
- Besök några olika välgörenhetsorganisationers webbplatser. Låt eleverna ta reda på om det går att skänka pengar till organisationen som present till någon som fyller år.
- Vilka secondhandbutiker känner eleverna till? Vilka finns i närheten? Vad kan man lämna in där? Vad kan man köpa där?
- Låt eleverna i par eller grupper med egna ord och bilder presentera och beskriva målet. De kan till exempel göra en affisch eller en digital presentation.

God hälsa och välbefinnande

- Vad betyder målet *God hälsa och välbefinnande*? Vilka exempel tar programmet upp? Vilka egna exempel i världen och Sverige har eleverna?
- Vad kan var och en göra för att bidra till målet? Vilka exempel tar programmet upp? Vad har eleverna för egna förslag?
- Låt eleverna föra en hälsodagbok under en period, digitalt eller på papper. De kan till exempel skriva ner hur mycket de rör sig, vad de äter eller hur mycket de sover. Efter perioden kan du

samtala med eleverna om det var något som de blev förvånade över, något de vill ändra på osv.

- Låt eleverna i par eller grupper med egna ord och bilder presentera och beskriva målet. De kan till exempel göra en affisch eller en digital presentation.

God utbildning för alla

- Vad betyder målet *God utbildning för alla*? Vilka exempel tar programmet upp? Vilka egna exempel i världen och Sverige har eleverna?
- Vad kan var och en göra för att bidra till målet? Vilka exempel tar programmet upp? Vad har eleverna för egna förslag?
- Samtala med eleverna om skola och utbildning. Varför är det bra med utbildning? Vad är bra med skola och utbildning i Sverige? Vad kan bli bättre?
- Be eleverna berätta för varandra hur de lär sig bäst? Genom att lyssna? Skriva? Med bilder? När de berättar för någon annan?
- Låt eleverna i par eller grupper med egna ord och bilder presentera och beskriva målet. De kan till exempel göra en affisch eller en digital presentation.

Rent vatten och sanitet för alla

- Vad betyder målet *Rent vatten och sanitet för alla*? Vilka exempel tar programmet upp? Vilka egna exempel i världen och Sverige har eleverna?
- Vad kan var och en göra för att bidra till målet? Vilka exempel tar programmet upp? Vad har eleverna för egna förslag?
- Undersök tillsammans med eleverna var skolans vatten eller vattnet från elevernas hem tar vägen när det rinner ut i avloppet. Hur renas det? Var släpps det ut när det är rent?
- Låt eleverna föra en vattendagbok under en eller flera dagar. I dagboken skriver eleverna ner varje gång de använder vatten och vad de använder det till. Diskutera efteråt med eleverna om det är något de kan göra för att spara vatten utifrån sin användning.
- Låt eleverna i par eller grupper med egna ord och bilder presentera och beskriva målet. De kan till exempel göra en affisch eller en digital presentation.

Möte med unga i världen

Här får ni möta unga personer i Afghanistan och Kambodja. Berättelserna går att koppla till de globala målen. Berättelsen om Mohammad handlar om utbildning och rätten att få gå i skolan. Berättelsen om Farita och Fasic beskriver hur miljömässig hållbarhet är en förutsättning för att nå övriga mål - vilket är vad de globala målen handlar om. Klimatförändringarna i Kambodja påverkar deras möjligheter till utbildning, att få en inkomst, till god hälsa och rent vatten.

Läs artikeln om Mohammad som bor i Afghanistan. Prata tillsammans om innehållet, till exempel med hjälp av frågorna nedan. På varldensbarn.se/skola finns det under fliken Lärarhandledningar möjlighet att ladda ner ett bildspel med bilder som kopplar till de fyra artiklar om barn i världen och i Sverige som finns med i lärarhandledningen.

Nu får Mohammed gå i skolan

Mohammad bor i Afghanistan. Det är ett land där det länge har varit krig och där många människor är fattiga.

Mohammad har en hörselskada. Förut fick han inte gå i skolan, för det fanns inte några lärare som kunde teckenspråk. Då var Mohammad bara hemma på dagarna och han kände sig väldigt ensam.

Nu har det öppnat en skola för barn som har en hörselskador eller andra funktionsvariationer/funktionsnedsättningar. Mohammad älskar att gå i sin skola och har lärt sig teckenspråk så att han kan prata med sin lärare och sina kompisar.

Det roligaste han vet är sport. Varje dag efter skolan spelar han fotboll med sina klasskompisar och varje torsdag åker hela klassen på utflykt för att sporta. Mohammad tycker bäst om när de åker till en skatepark och åker skateboard.

När han kommer hem på kvällen brukar han titta på fotbollsmatcher på teve med sin pappa. Mohammads favoritlag är Barcelona. Det fotbollslaget kommer från Spanien.

Även om Mohammad älskar sport så vill han inte bli fotbollsproffs när han blir stor. Helst av allt vill han bli lärare på sin skola, så att han kan lära ut teckenspråk till fler barn.

Prata om:

- Nu får Mohammad gå i skolan. Det fick han inte förut. Varför är det viktigt att få gå i skolan?
- Mohammad berättar att han älskar när hans klass åker till en skatepark och åker skateboard. Vad tycker ni är roligast att göra i skolan?

Läs artikeln om Farita och Fasic som bor i Kambodja. Prata tillsammans om innehållet, till exempel med hjälp av frågorna nedan. På varldensbarn.se/skola finns det under fliken Lärarhandledningar möjlighet att ladda ner ett bildspel med bilder som kopplar till de fyra artiklar om barn i världen och i Sverige som finns med i lärarhandledningen.

Monsunregn i Kambodja

Farita, Fasic och deras kompisar bor i Kambodja. Det är ett land som ligger i världsdelen Asien. Varje vår och höst kommer monsunregn i Kambodja. Monsunregn betyder att det regnar väldigt mycket. Det regnar så mycket att det blir översvämningar. Därför bor Farita och Fasic i hus som står på höga pelare, så att husen inte ska svämmas över av regnvattnet.

Nu för tiden regnar det mer än det gjorde förr. Det beror på klimatförändringar. När det regnar mycket kan inte Farita och Fasic gå i skolan, för deras klassrum fylls av regnvatten. Regnet gör också att det blir svårt att gå eller cykla på vägarna och att odla grönsaker och ris på åkrarna. Farita och Fasic önskar att det inte skulle regna så mycket.

I skolan lär sig eleverna vad de ska göra för att skydda sig själva och sina saker när monsunregnet kommer. De lär sig att de ska lägga sina finaste och viktigaste saker överst på de högsta hyllorna i sina hus, dit inte vattnet kan nå om det blir översvämning. De lär sig också att de inte ska dricka av regnvattnet, för det kan vara smutsigt och då kan de bli sjuka.

Farita och Fasic tänker mycket på hur det ska bli i framtiden. Farita vill ha en egen affär när hon blir stor och Fasic vill bli läkare. De är väldigt glada för att de kan gå i skolan när det inte regnar, så att de får lära sig allt som de behöver kunna.

Prata om:

- Vad betyder ordet klimatförändringar? Varför tror ni att klimatet förändras?
- Vad händer där Farita och Fasic bor när det kommer monsunregn?
- Ni har läst om fyra av de globala målen. Hur tror ni att de målen, som handlar om fattigdom, hälsa, utbildning och möjligheten till rent vatten, påverkas när det kommer monsunregn och översvämningar som i Kambodja?

Vad kan du göra?

Det finns många barn och ungdomar i Sverige som engagerar sig för att samla in pengar till Världens Barn. Till exempel Laila, Sabrine och Sabah i Göteborg eller högstadieseleverna på grundskolorna Centralskolan i Märsta. Läs de två artiklarna om dem nedan. Prata tillsammans om innehållet, till exempel med hjälp av frågorna nedan. På varldensbarn.se/skola finns det under fliken Lärarhandledningar möjlighet att ladda ner ett bildspel med bilder som kopplar till de fyra artiklar om barn i världen och i Sverige som finns med i lärarhandledningen.

Våga vara kreativ

Laila, Sabrine och Sabah har samlat in pengar till Världens Barn i många år.

– *Vi gör det för att det finns barn i världen som inte har det så bra som vi och det känns tråkigt och orättvist, säger Sabah.*

– *Jag tycker att det är extra viktigt att hjälpa barn som är hemlösa eller inte har några föräldrar, säger Sabrine.*

– *Och se till att alla barn har rent vatten och kan äta sig mätta, fyller Sabah i.*

Tjejerna är väldigt kreativa. Det betyder att de har många idéer och är bra på att skapa aktiviteter. De tycker själva att deras roligaste insamling för Världens Barn var när de hade poolparty i sin trädgård och sålde fika. Men de hade också kul när de förra året skrev en egen låt och spelade in en musikvideo.

– *Det är roligt att utmana sig själv och se hur mycket pengar vi kan få in, säger Laila.*

I år ska de göra en husdjurstävling. Då betalar man 20 kronor för att vara med och lägger sedan upp en bild på sitt husdjur i sociala medier. Den som lagt upp den bästa bilden har chans att vinna sitt favoritgodis.

Deras bästa insamlingstips är att våga testa nya sätt och vara kreativ, även om det ibland kan kännas svårt. De tycker också att man ska lyssna på de kompisar som är positiva och inte på dem som säger att det aldrig kommer att gå.

Prata om:

- Berätta om Laila, Sabrine och Sabah. Vad har de gjort för Världens Barn? Varför har de varit med? Vilka är deras bästa tips?
- Har ni exempel på när ni gjort något för någon annan - någon ni kanske inte ens känner? Vad gjorde ni då och hur kändes det?

Här hjälps alla åt för Världens Barn

Sigtuna kommuns grundsärskola är en av många skolor i Sverige som varit med i kampanjen för Världens Barn - och de har många bra tips och idéer om hur det kan gå till!

Vi frågade dem hur de arbetade med kampanjen förra året och de berättade att de lyssnade på sånger och musik från olika delar av världen och provade danser från olika länder.

En dag kom Marianne från organisationen Rädda Barnen hit och hjälpte oss. Hon berättade vart i världen pengarna som vi samlade in skulle gå, berättar de.

De fick också välja ut olika länder som de läste mer om och sedan jämföra hur det kan vara att leva i ett rikt eller fattigt land. Tillsammans hjälptes de åt att göra en stor världskarta av silkespapper.

Vi bakade fika som vi sålde och ropade ”skänk en slant till världens barn” och gick med bössor för att samla in pengar, säger Isa.

Extra spännande var att SVT kom och filmade när de samlade in pengar. Två av klasskompisarna blev intervjuade av Erik Ekstrand som jobbar på SVT och det tyckte alla var riktigt roligt!

Att vara med i Världens Barn kändes bra, säger de. Det gjorde en glad att göra en god gärning. Men det kändes också pirrigt och lite pinsamt att få träffa en kändis.

När vi frågar om de vill vara med i Världens Barn igen säger de: Ja!!!

Prata om:

Vad har eleverna på Centralskolan gjort? Vad får ni för tankar eller idéer när ni läser om dem?

Alla kan vara med att göra världen bättre! Alla är en del av vår värld och allas handlingar, stora som små, spelar roll. Ett känt uttryck är ”Ingen kan göra allt, men alla kan göra något.” Det har använts av många olika företag och personer. Vissa människor kan ensamma påverka väldigt mycket, till exempel Malala och Greta.

- Vilka är Malala och Greta?
- Vad kan ni göra? Var och en av er? Hur skulle ni kunna och vilja göra skillnad?
- Det finns många sätt att göra skillnad. Ett är att göra en insamlingsaktivitet för Världens Barn. Tips på vad ni kan göra finns på varldensbarn.se/ung

